

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 620/2568

นาย ช.ผู้ร้อง บริษัท ส. กับพวกผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 73

ย่อ / หลักกฎหมาย

เมื่อผู้คัดค้านที่ 2 ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจเพียงคนเดียวของบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้ว แม้มิใช่กรณีตำแหน่งผู้แทนนิติบุคคลว่างลงที่ผู้ร้องอาจร้องขอให้แต่งตั้งผู้แทนนิติบุคคลชั่วคราวได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 73 แต่ผู้คัดค้านที่ 2 เป็นกรรมการเพียงคนเดียวที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้คัดค้านที่ 1 การที่ผู้คัดค้านที่ 2 ต้องโทษจำคุกย่อมทำให้บริษัทผู้คัดค้านที่ 1 ไม่มีผู้แทนที่มีอำนาจกระทำการแทนได้ ทั้งการเป็นกรรมการเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวที่กรรมการต้องกระทำด้วยตนเอง ไม่สามารถมอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำแทนตนในฐานะกรรมการบริษัทได้ แต่เมื่อไม่มีกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ทั้งไม่มีจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น จึงต้องอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาวินิจฉัยตามมาตรา 4 วรรคสอง และมาตรา 73 เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง เพราะการที่กรรมการบริษัทต้องโทษจำคุกไม่สามารถทำหน้าที่ผู้แทนนิติบุคคลอาจมีผลเช่นเดียวกับตำแหน่งผู้แทนนิติบุคคลว่างลง จึงแต่งตั้งผู้ร้องให้เป็นผู้แทนชั่วคราวของบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 แทนผู้คัดค้านที่ 2

คำพิพากษา

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้แทนชั่วคราวของบริษัท ส. ผู้คัดค้านที่ 1 เพื่อทำหน้าที่ตามกฎหมาย ผู้คัดค้านทั้งสามยื่นคำคัดค้าน ขอให้ยกคำร้อง ศาลชั้นต้นมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้แทนของบริษัท ส. ผู้คัดค้านที่ 1 แทนผู้คัดค้านที่ 2 ชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 73 ประกอบมาตรา 4 วรรคสอง ให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ ผู้คัดค้านทั้งสามอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกคำร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ ผู้ร้องฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังยุติโดยไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกาโต้แย้งว่า ผู้ร้องกับผู้คัดค้านที่ 2 เคยเป็นสามีภริยากันและได้ร่วมกันจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 โดยผู้ร้องเป็นประธานกรรมการและถือหุ้นในบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 แต่ขณะยื่นคำร้องนี้ผู้ร้องไม่มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 แล้ว คงมีแต่ผู้คัดค้านที่ 2 คนเดียวเป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ต่อมาผู้คัดค้านที่ 2 ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 20 ปี ในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 3042/2560 ของศาลอาญา และปรากฏตามคำแก้ฎีกาของผู้คัดค้านที่ 2 ว่า คดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้วตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ที่พิพากษาให้จำคุกผู้คัดค้านที่ 2 มีกำหนด 20 ปี และผู้คัดค้านที่ 2 ยอมถดถอยตนเองจากอำนาจหน้าที่การบริหารกิจการทั้งหมดของบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยประการเดียวว่า มีเหตุสมควรตั้งผู้ร้องเป็นผู้แทนชั่วคราวของบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 หรือไม่ เห็นว่า แม้จะปรากฏตามคำแก้ฎีกาของผู้คัดค้านที่ 2 ว่า ผู้คัดค้านที่ 2 ไม่ประสงค์ที่จะบริหารกิจการทั้งหมดของบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 อีกต่อไป แต่ตราบใดที่บริษัทผู้คัดค้านที่ 1 ยังมิได้รับหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการหรือมีมติให้ถอดถอนผู้คัดค้านที่ 2 ออกจากกรรมการบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 กรณีต้องถือว่าผู้คัดค้านที่ 2 ยังมี

สถานะเป็นกรรมการของบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 อยู่ เมื่อผู้คัดค้านที่ 2 ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจเพียงคนเดียวของบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้ว แม้มีใช้กรณีตำแหน่งผู้แทนนิติบุคคลว่างลงที่ผู้ร้องอาจร้องขอให้แต่งตั้งผู้แทนนิติบุคคลชั่วคราวได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 73 อย่างไรก็ตามผู้คัดค้านที่ 2 เป็นกรรมการเพียงคนเดียวที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้คัดค้านที่ 1 การที่ผู้คัดค้านที่ 2 ต้องโทษจำคุกย่อมทำให้บริษัทผู้คัดค้านที่ 1 ไม่มีผู้แทนที่มีอำนาจกระทำการแทนได้ ทั้งการเป็นกรรมการเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวที่กรรมการต้องกระทำด้วยตนเองไม่สามารถมอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำการแทนตนในฐานะกรรมการบริษัทได้ แต่เมื่อไม่มีกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ทั้งไม่มีจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น จึงต้องอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาวินิจฉัยตามมาตรา 4 วรรคสอง และเห็นได้ว่ามาตรา 73 เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง เพราะการที่กรรมการบริษัทต้องโทษจำคุกไม่สามารถทำหน้าที่ผู้แทนนิติบุคคลอาจมีผลเช่นเดียวกับตำแหน่งผู้แทนนิติบุคคลว่างลง และการที่กรรมการดังกล่าวต้องขังอยู่อาจมีเหตุอันควรเชื่อว่าน่าจะเกิดความเสียหายขึ้นได้ เมื่อผู้ร้องเคยร่วมบริหารบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 และตามคำแก้ฎีกาของผู้คัดค้านที่ 2 ยินยอมให้ผู้ร้องมีอำนาจบริหารบริษัท กรณีจึงเห็นสมควรแต่งตั้งผู้ร้องให้เป็นผู้แทนชั่วคราวของบริษัทผู้คัดค้านที่ 1 แทนผู้คัดค้านที่ 2 ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกคำร้องมานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของผู้ร้องฟังขึ้นพิพากษากลับเป็นว่า ให้แต่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้แทนของบริษัท ส. ผู้คัดค้านที่ 1 แทนผู้คัดค้านที่ 2 ชั่วคราวจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการคนใหม่แทนผู้คัดค้านที่ 2 โดยให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

สันติ สจฺริต · ภัฏ วิทยุมิรพี · สุนทร เฟื่องวิวัฒน์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) – deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/620/2568>